

Amerikan Porsas Oy
Amerikantie 130
07830 Pukaro

Viite / Hänvisning
Kirjeenne 2.1.2007

Asia / Ärende
LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOIN-
TISELOSTUKSESTA, SIKALATOIMINTOJEN LAAJENNUS-
HANKE, AMERIKAN PORSAS OY, GRANHOLMAN TILA,
PUKARON KARTANON TILA, LAPINJÄRVI

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Amerikan Porsas Oy, Granholman tila ja Pukaron kartanon tila ovat 2.1.2007 saattaneet vireille Lapinjärvellä toteutettavan sikalatoimintojen laajennushanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen.

Uudenmaan ympäristökeskus on antanut hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta lausuntonsa 5.7.2006.

Arviointiselostus

Arviointiselostus on hankkeesta vastaavan laatima asiakirja, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehdoista sekä yhtenäinen arvio niiden ympäristövaikutuksista. Arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava voi hakea tarvittavia lupia hankkeen toteuttamiselle.

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaavia ovat Amerikan Porsas Oy, Granholman tila (Guy Bosas) ja Pukaron kartano (Niels Borup).

Konsulttina arviointiohjelman laadinnassa on Watrec Oy, josta yhteyshenkilönä on asiantuntija Kaisa Suvilampi.

Arviointimenettelyssä toimii yhteysviranomaisena Uudenmaan ympäristökeskus yhteyshenkilönään ylitarkastaja Satu Pääkkönen.

Maksu
hankkeesta vastaavalle 6 420 €(A23-531-AT3), maksuperusteet ovat lausunnon liitteenä

Hanketausta ja hankkeen kuvaus

Hankkeessa mukana olevien toimijoiden sikalatoimintojen laajennusten tavoitteena on turvata elinkeinon säilyminen kilpailukykyisenä Euroopan Unioniin liittymisen myötä kasvaneista kilpailun vaatimuksista huolimatta.

Tällä hetkellä Amerikan Porsas Oy:n tilalla toimii 800 -paikkainen emakkosikala, Pukaron kartanon tilalla 1 000 -paikkainen lihasikala ja Granholman tilalla 2 500 -paikkainen lihasikala. Lisäksi Pukaron kartanon tilalla harjoitetaan maidon tuotantoa ja kasvatetaan nautakarjaa. Sikalat toimivat lietelantajärjestelmällä, jossa eläinten lanta ja virtsa sekä toiminnassa muodostuvat pesuvedet johdetaan sikaloista lietevarastoihin ja käytetään tilojen omilla pelloilla sekä osin sopimusviljelijöiden pelloilla lannoitteena.

Laajennushanke on tarkoitus toteuttaa vaiheittain. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa on tarkoitus rakentaa uusi 3 000 lihasian sikalarakennus Amerikan Porsas Oy:n yhteyteen. Tämän jälkeen on tarkoitus laajentaa yhtiön olemassa olevaa emakkosikalaa 2 000 emakkopaikan sikalaksi. Ensimmäisen vaiheen lihasikalan rakennustyöt on tavoitteena käynnistää vuoden 2007 aikana, emakkosikalan laajennus vuoden 2008 aikana.

Toisen vaiheen suunnitelmana on toteuttaa sikalatoiminnan laajennukset Pukaron kartanon tilalla ja Granholman tilalla. Pukaron kartanon tilalla toimintaa laajennetaan rakentamalla alueelle uusi 3 000 lihasian sikala nykyisen sikalarakennuksen vieressä sijaitsevalle laidunalueelle. Nykyinen 1 000 lihasian yksikkö on suunniteltu muutettavaksi ensikoiden kasvatusosastoksi ja karanteeniosastoksi. Granholman tilalla sikalatoimintaa laajennetaan rakentamalla uusi 3 000 lihasian sikalarakennus nykyisen 2 500 lihasian sikalan yhteyteen, jolloin laajennuksen jälkeisessä tilanteessa tilalla on 5 500 lihasikapaikkaa.

Laajennusten jälkeen Amerikan Porsas Oy:n tiloissa olisi 3 000 lihasikaa ja 2 000 emakkoa, Pukaron kartanon tilalla 3 000 lihasikaa ja 1 000 paikan ensikko- ja karanteeniosasto ja Granholman tilalla 5 500 lihasikaa. Yhteensä tiloilla on siten 14 500 sikapaikkaa laajennusten jälkeen. Tällöin tiloilla muodostuu lietettä noin 42 000 m³ vuodessa.

Hankkeen suunnittelussa pyritään siihen, että maantieteellisesti lähelläkin toimivien kolmen sikatilan toiminnot muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, jossa esimerkiksi lietteenkäsittely, lämmöntuotanto ja kuljetukset voidaan järjestää keskitetysti.

Erityisesti toisen vaiheen laajennusten jälkeen toiminnanharjoittajat suunnittelevat ensisijaisena lietteenkäsittelyvaihtoehtona biokaasulaitoksen perustamista Amerikan Porsas Oy:n sikaloiden yhteyteen. Biokaasulaitoksessa liete käsitellään biologisesti anaerobisessa prosessissa.

Hankkeen vaihtoehdot

Nollavaihtoehdossa toiminta säilyy nykyisellään, eikä suunniteltuja laajennuksia toteuteta.

Vaihtoehdossa 1. sikalatoimintojen laajennukset toteutetaan kahdessa vaiheessa seuraavasti:

VE 1/1

- Rakennetaan uusi sikalarakennus 3 000 lihasialle Amerikan Porsas Oy:n emakkosikalan viereen
- tämän jälkeen toteutetaan nykyisen emakkosikalan laajennus siten, että sikalaan tulee 2 000 emakkopaikkaa.

VE 1/2

- Rakennetaan uusi sikalarakennus Pukaron kartanon tilalle 3 000 lihasialle nykyisen sikalarakennuksen vieressä olevalle laidunalueelle. Nykyinen 1 000 -paikkainen sikala muutetaan ensikoiden kasvatuosastoksi ja karanteeniosastoksi.
- Granholman tilalle rakennetaan uusi sikalarakennus 3 000 lihasialle nykyisen 2 500 lihasian sikalan yhteyteen, jolloin laajennuksen jälkeen tilalla on 5 500 lihasikapaikkaa.

Sikalat toimivat lietelantajärjestelmällä, lietelanta varastoidaan lietesäiliöissä ja hyödynnetään käsittelemättömänä peltolannoitteena. Lietettä arvioidaan laajennusten jälkeen muodostuvan 42 000 m³ vuodessa, jonka levittämiseen tarvitaan enimmillään 1 850 hehtaarin peltoala.

Vaihtoehdossa 2. sikalatoimintojen laajennukset toteutetaan kuten vaihtoehdossa 1, mutta syntyvät lietteet käsitellään Amerikan Porsas Oy:n yhteyteen rakennettavassa keskitetyssä biokaasulaitoksessa. Arvioinnissa on otettu huomioon vaihtoehto, jossa biokaasulaitos toteutetaan kahdessa vaiheessa seuraavasti:

VE 2/1

- Ensimmäisen sikalalaajennuksen (VE 1/1) jälkeen rakennetaan Amerikan Porsas Oy:n yhteyteen biokaasulaitos, jonka biomateriaalin käsittelykapasiteetti on 60 000 tonnia vuodessa. Biokaasulaitosta voidaan jatkossa laajentaa kaksinkertaistamalla laitoksen kapasiteetti. Biokaasulaitoksessa käsitelty liete hyödynnetään peltolannoitteena.

VE 2/2

- Biokaasulaitoksen kapasiteetti on 120 000 tonnia lietettä vuodessa ja se vastaanottaa hankkeesta vastaavien tilojen karjalietteen (42 000 m³) lisäksi muuta orgaanista jätettä, esimerkiksi teollisuuden orgaanista jätettä, biojätettä ja jätevesilietteitä. Laitos voi käsitellä myös peltobiomassaa. Biokaasulaitoksessa käsitelty liete hyödynnetään peltolannoitteena.

Hankkeen YVA -menettelyn tarve

Hankkeen YVA -menettelyn tarve määräytyy YVA -asetuksen hanke-luettelon kohtien 1 b ja c perusteella sekä kohdan 11 b perusteella. Asetuksen mukaan YVA -menettelyä sovelletaan sikaloihin, joissa kasvataan yli 3 000 sikaa (paino yli 30 kg/sika) tai yli 900 emakkoa sekä muiden jätteiden kuin ongelmajätteiden biologisiin käsittelylaitoksiin, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle.

Asiaan liittyvät muut hankkeet

Tilojen sikalatoimintojen laajennushanke ei liity suoraan muihin käynnissä oleviin hankkeisiin.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Uusien sikaloiden ja biokaasulaitoksen rakentaminen vaativat yksityiskohtaiset rakennus- ja rakennuttamissuunnitelmat. Näihin edellytetään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaiset rakennusluvut. Rakennusluvut haetaan kullekin hankkeelle erikseen. Lupaviranomaisena toimii Lapinjärven kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Lapinjärven kunnan arvion mukaan hankkeen toteuttaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua alueella.

Hankkeen mukaisten sikalalaajennusten toteuttaminen sekä biojätteiden laajamittainen käsittely biokaasulaitoksessa ja lopputuotteiden hyödyntäminen edellyttävät ympäristöluvan hakemista. Luvat haetaan kullekin hankkeelle erikseen. Lupaviranomaisena toimii Uudenmaan ympäristökeskus.

Sivutuoteasetuksen (EY 1774/2002) perusteella eläimistä saatavia sivutuotteita käsittelevältä laitokselta edellytetään Elintarviketurvallisuusviraston myöntämä laitoshyväksyntä. Em. sivutuoteasetuksen ja lannoitevalmistelain (539/2006) perusteella laitoksella muodostuvien ravinnejakeiden markkinointi ja myynti tilojen ulkopuolelle edellyttää Elintarviketurvallisuusviraston tuotehyväksyntää.

Maakaasunasetuksen (1058/1993) perusteella asetusta sovelletaan myös biokaasun siirtoon ja hyödyntämiseen, mikäli kaasun hyödyntäminen tapahtuu laitoksen ulkopuolella. Asetuksen perusteella kaasun siirtoputkiton saa rakennuttaa vain Turvatekniikan keskuksen antamalla rakentamisluvalla.

2. ARVIOINTIOSELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiselostuksen vireilläolosta on ilmoitettu 12.1.2007 Loviisan sanomissa ja 13.1.2007 Östra Nylandissa. Arviointiselostus on kuulutettu 15.1. – 15.3.2007 välisenä aikana Lapinjärven kunnan ilmoitustaululla. Arviointiselostus on ollut nähtävillä 15.1. – 15.3.2007 Lapinjärven kunnantalolla ja Lapinjärven pääkirjastossa. Arviointiselostuksesta järjestettiin esittelytilaisuus yleisölle 15.1.2007 nuorisotalo Vasargårdissa osoitteessa Järventaustantie 22, Lapinjärvi.

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Uudenmaan ympäristökeskus on pyytänyt arviointiselostuksesta lausunnot Lapinjärven kunnalta, Etelä-Suomen lääninhallitukselta, Itä-Uudenmaan liitolta ja Uudenmaan TE-keskukselta.

Lapinjärven kunnan lausunnon on toimittanut **Lapinjärven kunnanhallitus**. Kunnanhallitus ilmoittaa yhtyvän **Lapinjärven ympäristölautakunnan** lausuntoon. Ympäristölautakunta toteaa lausunnossaan arviointiselostuksen sisältävän laajan tietomäärän. Lautakunta pitää hyvänä, että selostuksessa on otettu huomioon Lapinjärven kunnan esitys, että arvioinnin yhteydessä selvitetään biokaasulaitoksen rakentaminen jo ensimmäisen laajennusvaiheen jälkeen. Ympäristölautakunta pitää esitetyistä vaihtoehdoista VE 2/1:n toteuttamista parhaimpana ja toteaa, että arviointiselostus antaa selkeän kuvan biokaasulaitoksen toiminnasta ja eri toteutusvaihtoehtojen aiheuttamista vaikutuksista ympäristöön.

Etelä-Suomen lääninhallituksen lausunnon on toimittanut sosiaali- ja terveystieteiden osasto. Lääninhallitus ottaa lausunnossaan kantaa useisiin terveysvaikutusten arviointiin liittyviin seikkoihin. Lääninhallituksen mukaan selostuksessa on puutteellisesti selvitetty, mistä muodostuvat luokan 3 sivutuotteet, joita biokaasulaitoksessa on suunniteltu käsiteltävän. Biokaasulaitoksen lietteen kuljettaminen nähdään suureksi eläintautien leviämisen riskiksi, jos kuljetukset toteutetaan arviointiselostuksen mukaisesti. Mahdollisen jätevesilietteen käsittelyn varalta on selvittävä myös prosessi, jossa lietteessä mahdollisesti esiintyvät loiset tuhoutuvat. Lääninhallitus lisäksi muistuttaa, että alkutuotannon omavalvonta käsittää ainoastaan toimintojen kuvauksen, ei säännöllisiä kirjauksia, ja huomauttaa, että maa- ja metsätalousministeriön asetus 1022/2000 on kumottu maa- ja metsätalousministeriön asetuksella 850/2005.

Lääninhallitus toteaa pohjavesivaikutusten arvioinnin olevan puutteellinen etälietesäiliöiden ja lannanlevitysalueiden osalta. Myös tiedot muiden kuin hankkeesta vastaavien talousvesikaivoista puuttuvat. Lääninhallitus pitää liikenteen vaikutusten arviointia liian suppeana kevyen liikenteen tieosuuksien ja liikenteestä aiheutuvien hajuhaittojen arvioinnin osalta. Lisäksi lääninhallituksen mukaan olisi tärkeää saada Lapinjärven kunnan sosiaaliviranomaisilta lausunto ihmisiin kohdistuvista sosiaalisista vaikutuksista.

Itä-Uudenmaan liitto tuo esiin Itä-Uudenmaan maakuntakaavassa olevan merkinnän, jossa Taasianjoen jokilaakso on ”Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue, valtakunnallisesti merkittävä”. Kaavamerkintä pitää sisällään Pukaron kylän ja kylää ympäröivän laajan viljelyalueen. Lisäksi maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu viheryhteystarvemerkit mm. Lapinjärven kirkonkylän ja Pukaron kylän välille. Itä-Uudenmaan liitto toteaa, että suurten rakennusten sopeutumista teho- ja maatalouden myötä muuttuneeseen kerrokselliseen maatalousympäristöön voidaan parantaa harkitulla suunnittelulla ja värien käytöllä, jotka eivät tarpeettomasti korosta rakennusta. Liiton mukaan arviointiselostuksessa on otettu laajasti huomioon hankkeiden toteutta-

miseen ja ympäristövaikutuksiin liittyvät tekijät ja biokaasulaitoksen toteuttaminen sikalatoimintojen laajentamisen yhteydessä on kannatettavaa.

Uudenmaan TE-keskuksen maaseutuosaston lausunnossa otetaan kantaa sikalatoimintojen laajennuksen ja biokaasulaitoksen tukiasioihin. TE-keskus toteaa hankkeen kehittävän nykyistä elinkeinoa voimakkaasti ja samalla toteuttavan maatalouden rakennekehitystä ja tuotannon tehostamista Uudellamaalla.

Viiden Pukaron asukkaan yhteismuistutuksessa pidetään parhaimpana vaihtoehtona, että hanketta ei toteuteta lainkaan. Muussa tapauksessa erityistä huomiota on kiinnitettävä lisääntyvän liikenteen aiheuttamiin turvallisuusriskeihin ja epäkohtiin Pukaron kylätiellä ja naapureille aiheutuvien hajuongelmien poistamiseen. Muistutuksessa todetaan, että jo laajennuksen varhaisessa vaiheessa pitäisi rakentaa biokaasulaitos, jota myös koko kylä voisi hyödyntää.

Kahden Pukaron asukkaan yhteismuistutuksessa korostetaan, että biokaasulaitoksen rakentaminen tulisi aloittaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa jo ensimmäisten laajennusten yhteydessä. Muistuttajat ovat huolissaan lietteen laajentuvan levityksen vaikutuksista jokien vesiin, jotka jo nyt on todettu huonolaatuisiksi. Muistuttajat pitävät kohtuuttomana, jos hajuhaitat Pukaron kylässä lisääntyvät muutaman asukkaan elinkeinon harjoittamisen seurauksena. Tällöin kylän asumisviihtyvyys ja turvallisuus heikkenevät. Muistuttajat toteavat, että lietekuljetuksia ei voi sallia kylän halki liikenneturvallisuuden vuoksi, vaan kuljetuksille on etsittävä vaihtoehtoisia reittejä.

Muistuttaja A on huolissaan hankkeen liikennevaikutuksista, koska liete kuljetetaan pelloille ja etäsäiliöihin kyläkeskuksen läpi ja kylän koulun ohi. Muistuttaja tuo esiin, että esitetty väite vaikutusten säilymisestä ennallaan hankkeen 1. vaiheessa on merkillinen, koska selostuksessa todetaan myös, että 1. vaiheen toteutus kasvattaa liikennettä 60 %. Hänen mukaansa erityisen arveluttavaa on se, että selostuksessa esitetään raskas liikenne liikennöitäväksi pääasiassa valtatie 6:n kautta vain hankkeen laajimmassa toteuttamisvaihtoehdoissa.

Muistuttajan mukaan arviointiselostusta leimaa pyrkimys vähätellä hankkeesta asukkaille ja ympäristölle aiheutuvia haittoja. Muistuttaja on liittännyt kannanottoonsa ehdotuksen tie- ja liikennejärjestelyistä karttakuvineen. Ehdotuksen mukaan Taasianjoen yli voidaan rakentaa silta, jolloin muodostuu suora yhteys valtion maantielle ja edelleen valtatie 6:lle. Näin saadaan vähennettyä liikenteestä aiheutuvia haittoja ja riskejä kylän koululaisille ja muille asukkaille. Muistuttaja toteaa, että tie- ja siltahankkeet on liitettävä kiinteäksi osaksi sikaloiden laajennushanketta.

Muistuttaja B toteaa, että laajennusten ehtona tulisi olla biokaasulaitoksen toteuttaminen ensisijaisesti vaihtoehto 2/1:n mukaisesti. Toiminnan ehtona tulee olla myös parhaiden ympäristömyötäisten käytäntöjen käyttöönotto (BAT + BEP). Muistuttaja korostaa myös hankkeen liikennevaikutusten merkittävää lisääntymistä ja ehdottaa uuden tien rakentamista, jotta liikenne voidaan lyhintä tietä ohjata valtatie 6:lle. Siten vaaralliset ja haisevat lietekuljetukset eivät kulkisi kylän läpi ja koulun ohi.

Muistuttaja tuo esiin vaihtoehtona myös lietteensiirtoputkiston käyttöönoton.

Muistuttajan mukaan arviointiselostuksessa ei ole tarkasteltu hajuhaittojen vaikutuksia riittävällä tarkkuudella lietteenlevitysalueiden ja kuljetusten osalta. Lietteiden levitykselle tulee laatia valvontasuunnitelma, eikä lietettä tule levittää asutuksen läheisyyteen alle 300 metrin päähän eikä esim. viikonloppuina tai juhlatilaisuuksien aikaan. Muistuttaja esittää, että laajennuksia ei tule hyväksyä lainkaan vaihtoehtojen 1. mukaisina.

Hajuvaikutusten arvioinnissa on muistuttajan mukaan selkeänä puutteena se, että arvioinnissa ei ole otettu huomioon alueella jo nykyisin vallitsevaa korkeaa kuormitustasoa. Hajuhaitan vaikutus ei ole lineaarinen, vaan lisäkuormituksen haittaa kasvattavan vaikutuksen suuruuteen vaikuttaa vallitseva kuormitustaso. Tämän vuoksi hajuvaikutuksia olisi pitänyt selvittää myös kenttätutkimuksin ja asukkaita haastattelemalla.

Muistuttaja C pitää hankkeen suurimpana vaaratekijänä lisääntyvää liikennettä ja suurimpana haittana hajuvaikutuksia. Muistuttajan mukaan selostuksessa esitetty kevyt traktoriliikenne ei todellisuudessa ole kevyttä vaan merkittävä turvallisuusriski Pukaron kylässä. Muistuttaja esittää riskien ehkäisykeinoiksi kuljettajien ohjeistuksen lisäksi nopeusrajoituksia, hidasteita, rajoitettuja kuljetusajankohtia ja turvallisuutta suosivaa kuljettajien palkkausjärjestelmää. Muistuttaja toteaa hajun vähentävän asumisviihtyvyyttä ja heikentävän kunnan taloutta. Hajuhaittojen vähentämiseksi muistuttaja esittää biokaasulaitoksen rakentamista ja sen asettamista laajennushankkeen ehdoksi.

Muistuttaja D ei pidä sikalatoimintojen laajennushanketta mahdollisena toteuttaa Pukarolla. Muistuttaja korostaa hankkeen pohjavesivaikutuksia sekä liikenteestä aiheutuvia riskejä. Muistuttaja ei myöskään näe biokaasulaitoksen olevan ratkaisu ongelmiin.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Tässä yhteysviranomaisen lausunnossa on otettu huomioon arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet ja esitetty seikat, joihin hankkeen jatkosuunnittelussa ja ympäristölupahakemuksissa on kiinnitettävä huomiota.

Hankekuvaus

Kuvaus suunnitellusta laajennushankkeesta on esitetty selkeästi perusteluineen. Sikalatoiminnan ja biokaasulaitoksen tekniset ratkaisut, tuotantomäärät, lietemäärät, tarvittavat peltopinta-alat jne. on esitetty perusteellisesti. Biokaasulaitoksen käyttöikä ei tekstissä kuitenkaan ole mainittu.

Arviointiselostuksessa todetaan, että biokaasulaitoksessa on tarkoitus käsitellä karjanlantaa, peltobiomassaa ja sivutuoteasetuksessa luokkaan 3 luokiteltuja eläinperäisiä sivutuotteita, joita ei kuitenkaan ole yksilöity. Lisäksi mainitaan teollisuuden orgaanisten jätteiden ja jätevesilietteiden

käsittelyn mahdollisuus. Biokaasulaitoksen raaka-aineet vaikuttavat mm. siihen, millaisia rajoitteita Elintarviketurvallisuusvirasto asettaa lopputuotteen käytölle. Tätä ei ole käsitelty selostuksessa. Myös lietteen ja biokaasulaitoksen lopputuotteiden kuljetusjärjestelyjen, kuten lastausten ja kuljetuskaluston puhtaanapidon käsittely on jäänyt selostuksessa vähäiseksi.

Arviointiselostuksen mukaan kaikkien kolmen tilan poltettavat paperi- ja pahvijätteet poltetaan Granholman tilalla sijaitsevassa lämpövoimalaitoksessa. Jos paperi- ja pahvijätteitä kootaan poltettavaksi useasta eri kohteesta, kuuluu poltto jätteenpoltoasetuksen soveltamisalaan.

Selostuksessa on kuvattu lain edellyttämällä tavalla hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat sekä kaavoitustilanne. Lietteen levitysalueiden on todettu laajenevan hankkeen myötä ja ulottuvan myös naapurikuntien (Artjärvi, Elimäki, Liljendal, Pernaja) alueelle. Mahdolliset etälietesäiliöt ko. kuntien alueella saattavat tarvita kunnilta ympäristöluvut ja/tai maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luvat.

Uudet sikalarakennukset ja biokaasulaitos vaativat rakennusluvut sekä hankkeen laajuuden vuoksi asemakaavoituksen tai maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen suunnittelutarveratkaisun. Uudenmaan ympäristökeskus katsoo, että kokonaisuutena sikalatoimintojen laajennushanke sekä biokaasulaitos tuovat mukanaan merkittävää rakentamista ja ovat rinnastettavissa teolliseen toimintaan. Koska hankkeella on merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, maankäytön asianmukainen suunnittelu on mahdollista asemakaavallisessa tarkastelussa.

Vaihtoehtojen käsittely

Yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa edellytettiin arvioitavaksi myös vaihtoehto, jossa biokaasulaitos toteutetaan jo sikalatoimintojen ensimmäisessä laajennusvaiheessa. Tämä on otettu huomioon arviointiselostuksessa ja arviointiin on lisätty vaihtoehto 2/1, jossa 60 000 t biomateriaalia käsittelevä biokaasulaitos toteutetaan vaiheen 1/1 sikalalaajennusten yhteydessä.

Biokaasulaitos on alustavasti suunniteltu sijoitettavaksi Amerikan Porsas Oy:n yhteyteen, minkä on todettu olevan optimaalista liikennöinnin järjestämisen ja laitoksessa muodostuvan energian hyödyntämisen kannalta. Laajennusten jälkeen sikaloista on todettu muodostuvan lietettä yhteensä 39 000 m³ vuodessa. Vaihtoehdossa 2/2 biokaasulaitoksen käsittelykapasiteetti on 120 000 t/a, josta sikalietettä olisi 60 000 t, lehmälantaa 20 000 t, teollisuuden sivuvirtoja 35 000 t ja peltobiomassaa 5 000 t. Tällöin kuljetuksia biokaasulaitokselle syntyisi myös muualta kuin lähitiloilta ja biokaasulaitoksen lopputuotteita kuljetettaisiin muuallekin kuin lähitiloille. Myös biokaasulaitoksen tuottaman kaasun siirto saattaa vaatia uusia infra- ja logistiikkarakenteita. Nämä seikat huomioon ottaen olisi ollut hyvä selvittää biokaasulaitokselle myös muita sijoituspaikkoja tai perustella, miksi muita sijoituspaikkoja ei otettu arviointiin mukaan.

Arviointiselostuksen tiivistelmässä on esitetty arvioitavat vaihtoehdot tiivistetyssä muodossa, mutta nollavaihtoehtoa ei ole esitetty.

Vaikutusten selvittäminen ja merkittävyyden arviointi

Lietteen levitys

Arviointiselostuksessa on merkittävänä epävarmuustekijänä lietteen levityspeltojen ja etälietesäiliöiden sijainti. Tämä on vaikeuttanut lietteen levityksen ympäristövaikutusten arviointia ja arviointi on jäänyt tältä osin hyvin yleispiirteiseksi. Vaikutukset voivat ulottua myös naapurikuntien alueelle, mutta näitä alueita ei ole otettu mukaan epämääräisyyden vuoksi. Myös jo tiedossa oleville lietteen levitysalueille kohdistuvien ympäristövaikutusten arviointi on jäänyt vähemmälle kuin sikaloiden ja biokaasulaitoksen alueille kohdistuvien vaikutusten arviointi.

Selostuksessa on kirjallisuuteen perustuen esitelty, millaisia käsittelyvaihtoehtoja on olemassa pelloille levitettävälle käsittelemättömälle lietteelle (esim. kompostointi, ilmastus ja poltto), ja niitä on verrattu biokaasulaitoskäsittelyyn. Koska biokaasulaitos on todettu parhaaksi vaihtoehdoksi vähentää lannan levityksen ympäristövaikutuksia, ei käsittelemättömän lannan levityksen ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi ole esitetty konkreettisia, toteutettavissa olevia keinoja (esim. ilmastus esikäsittelemänä). Myös lietteen levityksen ajankohtien ja levitysalueiden vaikutuksia ja levityksen jakautumista kevään, kesän ja syksyn välille olisi ollut hyvä selvittää tarkemmin.

Biokaasulaitoksessa käsitellyn lietteen todetaan olevan parempaa viljelyn ja ympäristön kannalta, koska anaerobisen prosessin aikana muodostunut ammoniumtyppi on paremmin kasvien hyödynnettävissä kuin orgaaninen typpi. Selostuksessa olisi ollut hyvä vertailla erilaisten lannoitetyyppien, kuten mineraalilannoitteen, käsittelemättömän karjalietteen, biokaasulaitoksessa käsitellyn lietteen ja linkokuivauksessa erotetun nestejakeen ominaisuuksia lannoitteena, etuja ja haittoja. Tällöin olisi tullut esille selkeämmin, mikä vaikutus biokaasulaitoksessa käsitellyn lietteen käytöllä on.

Haju

Sikalarakennuksista ja biokaasulaitoksesta aiheutuvia hajuhaittoja on arvioitu perusteellisesti hajumallinnuksella. Arvioinnin tuloksena todetaan, että näistä ei normaalitoiminnan aikana aiheudu kohtuutonta, pysyvää haittaa naapurustolle. Arviointiin tuo epävarmuutta se, että alueella on myös muuta sikalatoimintaa ja asukkaiden mukaan jo nykyinen toiminta aiheuttaa merkittäviä hajuhaittoja. Epäselväksi on kuitenkin jäänyt, kohdistuuiko asukkaiden kokema hajuhaitta lietteen levitykseen vai sikalarakennuksiin. Yhteisvaikutuksia hajun muiden lähteiden kanssa ei ole hankkeessa arvioitu. Hajun lisäys entisen hajun päälle voi moninkertaistaa hajun subjektiivisen häiritsevyyden kokemuksen. Myöskään kuljetuksista ja lastaus-/lastin tyhjennystilanteista mahdollisesti aiheutuvia hajuhaittoja ei ole selvitetty.

Selostuksessa on todettu lietteenlevitysalueilla aiheutuvan tilapäistä hajuhahtaa. Lietteen levityksen aikaisia hajuvaikutuksia ei ole voitu arvioida mallintamalla ja arviointi on jäänyt yleispiirteiseksi. Uusia lietteenlevitysaloja hankitaan Pukaron kylän ulkopuolelta, joten lietteen levityksen hajuvaikutusten todetaan pysyvän Pukaron alueella vaihtoehdossa 1 ennallaan, vaikka niiden samalla myös todetaan esiintyvän laajemmalla alueella. Vaikutusalueen laajeneminen on kuitenkin merkittävä haittavaikutus. Vaikka lisääntyvän lietteen levityksen haittavaikutukset eivät kohdistuisi Pukaron kylään, ei vaikutuksia voi vähätellä.

Liikenne

Liikennevaikutuksia on tarkasteltu arviointiselostuksessa monipuolisesti. Seuraaviin seikkoihin on syytä kiinnittää jatkosuunnittelussa huomiota.

Sikalalaaajennuksista aiheutuvan raskaan liikenteen lisääntymisen on arvioitu olevan vähäistä nykytilanteeseen verrattuna. Taulukon 7.12. mukaan vaihtoehdossa 1/2 (sikalatoimintojen jälkimmäinen laajennus) alueella kulkisi 6 lietettä kuljettavaa rekkaa viikossa, kun vaihtoehdossa 2/2 (biokaasulaitos 120 000 t) alueella kuljettaisi lietettä 42 rekkaa ja biokaasulaitokselle toisi jätettä 43 rekkaa viikossa. Lisääntyvä rekkaliikenne on tarkoitus hoitaa isoja teitä, ei Pukaron kylän läpi kulkevaa Pukarontietä pitkin. Kylän läpi suuntautuva liikenne olisi vain kevyttä ja traktoriliikennettä. Arvioinnin tuloksena todetaan, että hankkeen laajimmassa vaihtoehdoissa on syytä kiinnittää huomiota mm. kuljetusten logistisiin ratkaisuihin ja liikennereittien valintoihin. Hankkeen ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan muutoksia nykyisen tiestön kunnostustoimenpiteille eikä uuden tiestön rakentamiselle.

Kuvassa 7.5. on esitetty hankkeen pääasialliset liikennöintireitit lähivaiikutusalueella. Kuvaan on merkitty tilojen sikalat sekä etälietesäiliöt. Selostuksessa ei kuitenkaan ole esitetty arviota siitä, miltä alueilta kuljetukset biokaasulaitokselle suuntautuisivat.

Liikennemäärien vähentämiskeinoksi on esitetty mm. toimintatapaa, jolloin biokaasulaitoksessa tuotettua nestejaetta voidaan kuljettaa paluu-kuormana samalla kuljetuskalustolla, jolla laitokselle on kuljetettu biomateriaalia käsiteltäväksi. Selostuksessa ei kuitenkaan ole kuvattu, miten estetään erilaisten materiaalien sekoittuminen kuljetuskaluston mukana ja miten huolehditaan kaluston hygieniasta ja estetään esim. eläintautien leviämiskäsit.

Pinta- ja pohjavesi

Selostuksessa on esitetty selkeästi ja tarkasti tiedot mm. pintavesistöistä, vesistön tarkkailupisteistä, pintavesien laadusta, pohjavesialueista, pohjaveden virtaussuunnasta, pohjaveden laadusta ja vedenottamoista. Sikalojen laajennushankkeella ei arvioida olevan haitallista vaikutusta pinta- tai pohjaveden laatuun. Biokaasulaitoksen toteuttamisella puolestaan todetaan olevan positiivista vaikutusta. Vaikutusten arvioinnissa ei kuitenkaan ole tuotu riittävällä tarkkuudella esiin, minkä suuruisen ravinnekuormituksen lietteen peltolevitys aiheuttaa pinta- ja pohjavesiin verrattuna esimerkiksi kemiallisen lannoitteen käyttöön. Selostuksessa ei ole

myöskään esitetty eri vaihtoehtojen sijaintipaikkojen naapurien talousvesikaivojen sijainteja. Tarkempi arviointi olisi ollut tarpeen myös lietesäiliöiden mahdollisista vuodoista tai onnettomuuksista aiheutuvista vaikutuksista. Esim. minkälaisia määriä nitraattityyppä voi tällöin kulkeutua pinta- ja pohjavesiin.

Maisema ja yhdyskuntarakenne

Hankkeella, erityisesti biokaasulaitoksella, tulee todennäköisesti olemaan merkittäviä maisemavaikutuksia. Maisemavaikutusten arviointi on jäänyt erittäin vähäiselle painotukselle, vaikka kohde sijaitsee Itä-Uudenmaan maakuntakaavaluonnoksessa valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi tai maiseman kannalta tärkeäksi merkityllä alueella. Hanke vaikuttaa myös alueen yhdyskuntarakenteeseen, koska hanke ei suuruutensa vuoksi enää edusta perinteistä maa- ja metsätaloutta vaan enemmänkin teollisuuslaitosta. Selostuksessa ei ole tuotu tarkemmin esiin, minkälaista infrastruktuuria tarvitaan biokaasulaitoksen tuottaman energian hyödyntämiseksi.

Ammoniakkipäästöt

Selostuksessa on kuvattu kirjallisuudesta saatujen tietojen perusteella ammoniakkin vaikutuksia maaperään, vesistöihin ja metsiin. Vuotuiset ammoniakkipäästömäärät on arvioitu Lounais-Suomessa sijaitsevan tilan sikalahankkeen YVA -selostuksessa esitettyjen arvojen perusteella. Ammoniakkipäästöt ovat merkittäviä ja niiden vähentämiseksi tulee ympäristölupahakemuksessa esittää keinoja.

Riskit ja haitallisten vaikutusten ehkäisy

Kuvaus mahdollisista toiminnan aikaisista riskeistä on kattava. Selostuksessa on myös hyvin esitetty, miten haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää. Epäselväksi kuitenkin jää, mitä toimenpiteitä todellisuudessa on tarkoitus ja mahdollista ottaa käyttöön. Todelliset haittojen ehkäisytoimenpiteet sekä suunnitelma onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin varautumisesta on esitettävä ympäristölupahakemuksessa.

Sosiaaliset vaikutukset

Sosiaalisten vaikutusten arviointi on suppea ja loppupäätelmänä arvioinnissa on, että "Hankkeen sijainnin ja haitallisia ympäristövaikutuksia vähentävät menetelmät huomioon ottaen hankkeen missään toteutusvaihtoehdossa ei arvioida aiheutuvan merkittäviä negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia". Loppupäätelmä on ristiriidassa yleisötilaisuuksissa ja asukkaiden mielipiteissä välittämän viestin kanssa. On kuitenkin mahdollista, että yleisötilaisuuksissa ja mielipiteissä esiin tulleet kommentit eivät edusta Pukaron kylän asukkaiden näkemystä yleisemmin.

Osallistuminen

Hankkeen osallistumisjärjestelyt on hoidettu riittävällä tavalla ja onnistuneesti. Osallistumisjärjestelyt on kuvattu selostuksessa selkeästi. Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 16.5.2006 ja arviointiselos-

tuksesta 15.1.2007. Molempiin tilaisuuksiin osallistui runsaasti yleisöä ja keskustelu hankkeesta oli vilkasta. Yleisön keskuudessa esiintyi sekä negatiivista suhtautumista sikalahankkeeseen että positiivista suhtautumista biokaasulaitoksen rakentamiseen. Aihe on ollut esillä myös paikallisissa lehdissä.

Raportointi

Arviointiselostus on laadittu suomeksi ja siitä on tehty tiivistelmä sekä suomeksi että ruotsiksi. Selostuksessa esitetyt asiat on jäsennellyt selkeästi ja eri aihe-alueet on otettu kattavasti mukaan. Kartta- ja muut kuvat havainnollistavat selostusta ja on hyvä, että suuri osa niistä on upotettu tekstiin eikä laitettu liitteiksi. Myös ainakin osa hajumallinnuksen kuvista olisi ollut hyvä esittää tekstin lomassa, havainnollistamassa tuloksia. Hajumallinnuksen periaatteet on kuvattu seikkaperäisesti ja ymmärrettävästi.

Arviointiselostuksen riittävyys ja johtopäätökset

Tässä lausunnossa esitetyistä arviointiselostuksessa olleista puutteista huolimatta selostus sisältää erittäin kattavan tietopaketin, josta on hyötyä tulevaisuudessa suunnittelu-, lupa- ja kaavoitusprosesseissa. Hyvin laaja hankkokokonaisuus on hallittu hyvin. Myös yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon sisältö on pääosin otettu huomioon.

Kaikkien hankkeen vaihtoehtojen on todettu olevan ympäristöllisesti toteuttamiskelpoisia, mutta selostuksessa korostuu erityisesti biokaasulaitoksen ympäristöhaittoja vähentävä merkitys. Selostuksessa ei tarkastella hanketta eikä varsinkaan biokaasulaitoksen toteutusta juurikaan kriittisesti näkökulmasta. Toiminnassa mahdollisesti ilmeneviä ongelmia ja asukkaiden elinoloihin kohdistuvia vaikutuksia ei ole tuotu riittävästi esiin.

Uudenmaan ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan hankkeen merkittävimpinä ympäristövaikutuksina korostuvat liikennevaikutukset, haju, lietteen levityksen vesistövaikutukset, sosiaaliset vaikutukset ja maise-mavaikutukset. Ympäristökeskus katsoo vaihtoehdon 2/1 olevan ympäristönsuojelun kannalta vaihtoehtoa 2/2 parempi, koska tällöin biokaasulaitos otettaisiin jo ensimmäisen laajennusvaiheen jälkeen käyttöön. Biokaasulaitoksen ansiosta alueen hajuhaitat vähenevät, pelloille levitettävä liete on ympäristölle edullisemmassa muodossa ja biokaasulaitos on ilmastopoliittikan kannalta kannatettava ratkaisu.

Arviointiselostus on käsitelty YVA -lainsäädännön vaatimalla tavalla. Arviointiselostus kattaa YVA -asetuksen 11 §:ssä mainitut arviointiohjelman sisältövaatimukset.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄ OLO

Lähetämme yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille. Lausunto on nähtävillä internetsivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/uus

Lähetämme kopiot arviointiselostuksesta saamistamme lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Uudenmaan ympäristökeskuksessa.

Ympäristökeskuksen johtaja Leena Saviranta

Ylitarkastaja Satu Pääkkönen

LIITTEET

Maksun määräytyminen ja muutoksen haku

TIEDOKSI

Pukaron kartano, Niels Borup
Granholman tila, Guy Bosas
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus (lausunto + 2 kpl arviointiohjelmaa)
Alueelliset ympäristökeskukset
Lausunnon antajat
Muistuttajat